

SUVOROV SUOMEN LINNOITAJANA

Kauko Rekola

1. VANHAT LINNOITUKSET

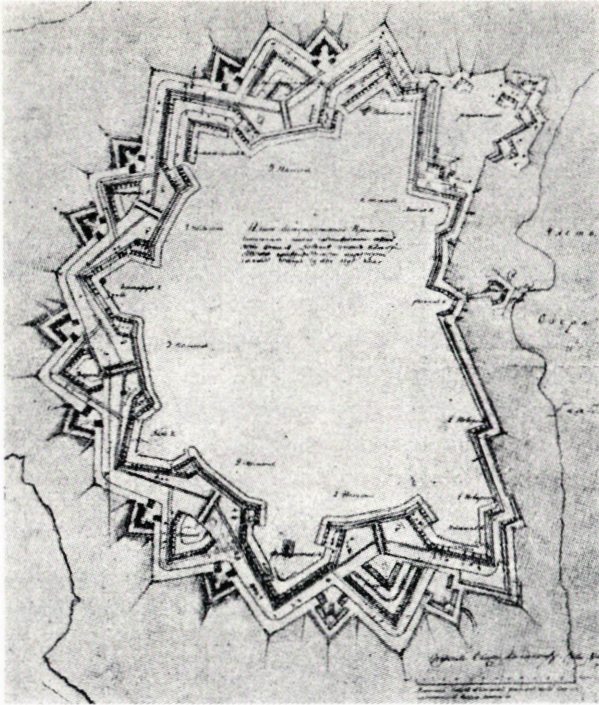
Aleksander Vasiljevitš Suvorovilla oli takanaan pitkä ja mainehikas sotilasura, kun Katariina II keväällä 1791 lähetti hänet Vanhaan Suomeen. Suvorovin tehtävänä oli tutustua vanhoihin linnoituksiin, Käkisalmeen, Viipuriin, Lappeenrantaan, Haminaan ja Olavinlinnaan, sekä niiden taistelukelpoisuuteen. Lisäksi hänen oli tehtävä ehdotuksia uusien linnoitusten ja etuvarustusten rakentamiseksi.

Käkisalmen merkitys oli Turun rauhan jälkeen käynyt linnoituksena kyseenalaiseksi. Puolustusarvoa sillä saattoi olla vain "estämässä hyökkäyksiä Savosta käsin Vuoksea myöten Laatokalle". Kuitenkin linnoitus oli Suvorovin raportin mukaan puolustuksen kannalta kunnossa, joskin porttien uusimiseen, rintavarustuksen korjaamiseen, yksityisten rakennusten sekä sotilaskasarmien kunnostamiseen hän ehdotti tiettyjä rahasummia.

Viipuri oli Pietarin tärkein salpavarustus sellaisen sodan syytyessä, "jolloin Venäjän armeijan päävoimat oli siirretty toisille rajoille". Tästä syystä sekä tärkeän kauppasatamansa takia Viipuri oli saatettava sellaiseen kuntoon, että se "naapureistamme aina tuntuu valloittamattomalta". Viipurin tykistö käsitti Suvorovin aikoihin 240 tykkiä sekä 36 mörssäriä ja haubitsia. Pelosta, että vihollinen voisi suunnata hyökkäyksensä Viipurin kiertäen Pietariin saakka, oli vv. 1741—43 sodan aikana rakennettu skansivarustukset Muolaan moisioon ja Sudenojan kylään.¹⁾

Turun rauhan jälkeen Käkisalmi ja Viipuri menettivät merkityksensä varsinaisina rajalinnoituksina. Rajan siirryttyä tällöin

¹⁾ General J. Keiths dagbok, s. 6, 9, 12. — Timtšenko-Ruban, Suvorov i inženernoe djelo, s. 102. Mešerjakov, A. V. Suvorov, Dokumenti, s. 4—5, 9.

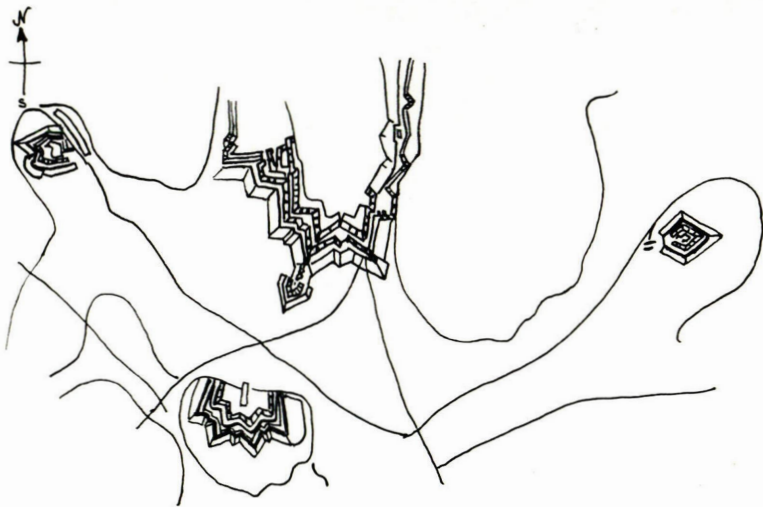

Kuva 1 Hamina 1700-luvun lopulla.

Saimaalle ja Kymijoelle puolustuksen keskeisiksi tukikohdiksi muodostuivat Hamina, Lappeenranta ja Olavinlinna.

Hamina oli Viipuriin johtavan rantatien salpa-asemana rajalinnoituksista tärkein. Suvorovin linnoituskaudella tämän vanhan ruotsalaislinnoituksen valleja korotettiin, eskarpit varustettiin muurauksin ja poterneja rakennettiin sekä ammusten säilyttämistä että linnoituksesta suoritettavia hyökkäyksiä varten. Satamaa suojelemassa oli Tervasaassa 4 patteria ja Pitäjängsaaressa kaksikerroksinen tykkiredutti. Tämän jälkeen Haminan aseistukseen tuli kuulumaan 120 tykkiä sekä 30 mörssäriä ja hau pitsia.²⁾

²⁾ Timtšenko-Ruban, 98—99, Nordenstreng, Fredrikshamn, s. 51—52.

Kuva 2 Lappeenranta 1796.

Lappeenranta oli Vanhan Suomen "keskusasema". Sen linnoitus rajoittui kolmella taholla Saimaaseen. Neljännellä taholla eli mantereen puolella oli "kaksinkertainen, epäsäännöllisesti rakennettu retranshementti" vallihautoineen ja suojateineen. Kunnostustyöt oli pantu alulle jo 1780-luvulla. Valmistuttuaan Suvorovin aikana Lappeenranta käsitti vanhan ruotsalaisen niemilinnoituksen lisäksi kolme uutta varustusta. Rannalle sen molemmin puolin tulivat redutit Kimpinen ja Palda sekä Pyhälle Nikolaille omistettu kruununlinna.³⁾

Vuoksen sulkemiseksi viholliselta oli rakennettava varustukset Ruokolahden Siitolaan ja Antreaan.

Olavinlinna oli "erillään oleva, itseään puolustava asema". Sen tärkein merkitys Turun rauhan jälkeen liittyi sen asemaan Savosta Punkaharjun, "Sianselän", kautta Karjalaan johtavan tien sulkulinnoituksena. Sen lisäksi "jos siellä pidettiin sota-aikana aseistettuja veneitä tai muita sota-aluksia voitiin vesiyhteyksiä sekä rajan taakse Pohjanmaalle saakka että sisämaassa Lappeenrantaan käyttäen olla sikäläisten vesien hallitsijana".

³⁾ Castrén, Lappeenrannan kaupungin historia, s. 1.

Suvorovin toimesta Olavinlinnan kunnostustyöt aluksi kohdistuivat tuhoutuneen Paksuntornin uusimiseen. Sen tilalle rakennettiin kolmikerroksinen Paksusarvi, Bastionen Dick. Näihin rakennustöihin liittyivät myöskin Vesiportin ja Vähänportin bastionit sekä uusi Esilinna ja Ulkopiha.⁴

Vielä kevään 1791 kuluessa ei kuitenkaan edellä esitettyihin vanhojen linnoitusten kunnostustöihin ryhdytty, yhtä vähän kuin uusien linnoitusten tai etuvarustusten rakennustöihin. Suvorovin tehtävään oli Katariinan määräysten mukaisesti etupäässä tiedusteluluontoinen. Sen mukaisia olivat hänen toukokuiset virkakirjeensä ja raporttinsakin.

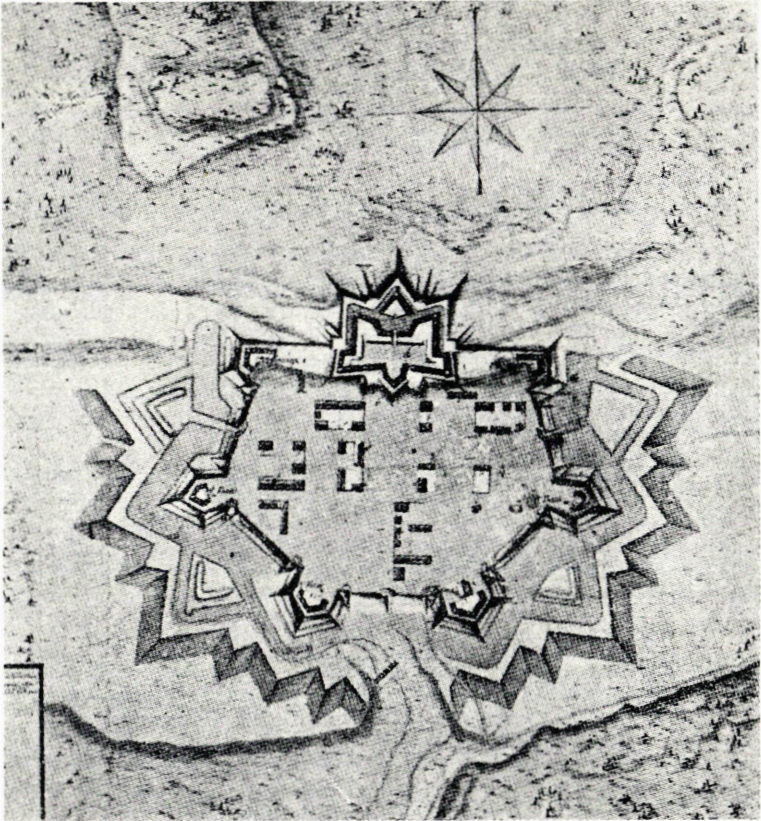
Päätettyään tämän Katariinan hänelle määräämän "tutustumismatkan" Suomeen Suvorov toivoi pääsevänsä jälleen todellisiin sotatoimiin, jotka yhä jatkuivat Turkin sotänäyttämöllä. Tätä iloa hänelle ei kuitenkaan suotu. Katariina II määräsi hänet 6. 7. 1791 antamassaan reskriptissä Vanhan Suomen linnoitustöiden johtajaksi.

2. TAAVETIN LINNOITUS

Kustaa III:n vallankaappaus 1772 oli pakottanut kiinnittämään huomiota Vanhan Suomen puolustukseen ja sen tehostamiseen. Tuossa mielessä tehdyn tarkastusmatkan tuloksena katsottiin välttämättömäksi rakennuttaa linnoitus Hämeenlinnasta Pietariin johtavan valtatie puolustamiseksi Haminan ja Lappeenrannan välillä. Se oli tehtävä Luumäelle lähelle Kivijärveä ja Marttilan kylää. Ilman tätä linnoitusta vihollisen olisi ollut mahdollista "jättää Hamina ja Viipuri", edetä Pietarinkirkolle Jääskeen sekä sitten Vuoksea ylittämättä Viipurin Kärstilään. Sieltä se olisi voinut hyökätä edelleen järvien ja soiden välissä Muolaan moisiossa olevaa Selänkangasta myöten Pietarin tielle. Tämän jälkeen vihollinen olisi voinut "ei ainoastaan hävittää Teidän Keisarillisen Ylhäisyytenne alueita vaan ryhtyä joskus laajempiinkin yrityksiin".⁵)

⁴) Metšerjakov III, s. 100. — Timtšenko-Ruban 101. — Pelkonen s. 94.

⁵) Timtšenko-Ruban, s. 100.

Kuva 3 Taavetti

Taavetin linnoitusta ryhdyttiin tämän ehdotuksen mukaisesti rakentamaan jo 1773. Nimensä se sai David Silunskilaisen kunniaksi. Katariina oli nimittäin vahvistanut linnoitussuunnitelman 7.7., jota päivää Venäjällä vietettiin mainitun pyhimyksen muistoksi. Tämän ensimmäisen suunnitelman mukaisesti linnoitus oli käsittävä viisi bastionirintamaa. Niihin liittyivät bastionien välisten kurtiinien ulkoporttien suojaksi suunnitellut raveliinit sekä itse linnoituksen pohjoispuolelle suunniteltu kaponierivarustus.⁶⁾

⁶⁾ Timtšenko-Ruban s. 100.

Työt Taavetissa jatkuivat vuoteen 1781, jolloin vasta bastionit lienevät olleet valmiina. Työt pääsivät jatkumaan 1792, nyt Suvorovin toimesta ja hänen uusimiensa suunnitelmien mukaisesti.

Vuonna 1796 täysin valmiiksi tullut Taavetin linnoitus käsitti edelleenkin viisi säännöllistä bastionirintamaa, joita vahvasti neljä raveliiniä. Bastioneissa oli niitä korkeammat kavaljeerivarustukset. Suoralinjaisen pohjoisrintaman keskellä oli erityinen sitadelli, suojalinna. Siihen kuului kahden puolibastionin ja kurttiin muodostama sarvilinna, Hornwerk, edessä olevine raveliineineen. Kuivat vallihaudat oli varustettu kivityin eskarpein ja kontreskarpein. Linnoituksen sisälle rakennettiin kirkko, komentantin talo, kasarmeja, makasiineja ja muita ulkovarustuksia.⁷⁾

Vuonna 1799 Taavetin linnoitus oli aseistettu 102 tykillä, 12 hau pitsilla ja edinorogilla sekä 15 mörssärillä. Linnoituksen historia jäi kuitenkin varsin lyhyeksi, sillä se lakkautettiin jo 1803. Sen rakennukset myytiin huutokaupalla 1829.⁸⁾

”Korvolantteina” oli Taavettiin tai Lappeenrantaan ollut sijoitettava Suvorovin joulukuussa 1792 tehdyn suunnitelman mukaisesti 6 jalkaväkipataljoonaa, 2 rakuunaeskadroonaa sekä 1 kasakarykmentti.

3. RUOTSINSALMI—KYMINLINNA

Ruotsinsalmen merilinnoitus oli Suvorovin aikana Vanhassa Suomessa rakenteilla olleista linnavarustuksista suurin ja merkittävin. Jo sodan 1788—90 aikana oli kiinnitetty huomiota Ruotsinsalmen seudun strategisesti tärkeään merkitykseen. Siihen kuulunut Kotkan saari tarjosi venäläisen Suomen rajan vasemmallalla siivellä erinomaisen suojasataman Venäjän laivastolle.

”On mahdotonta löytää parempaa satamaa saaristolaivastolle”, tämän laivaston komentaja Nassau-Siegenin prinssi oli Kotkasta Katariina II:lle ilmoittanut. Tämän saaren edustalla oleva merialue tarjosi hyvät sisääntuloväylät ja Kotka muitten Ruotsinsal-

⁷⁾ Vajennaja entšiklopedija, VIII, Davidovskaja krjepost.

⁸⁾ Metšerjakov, III, s. 134.

men saarien kanssa erinomaisen tukikohdan sekä puolustus- että hyökkäystoimia varten.

Vuolaan Kymijoen ansiosta Kotkan satama pysyi jäätömänä kauemmin kuin muut Suomenlahden venäläissatamat. Sieltä laivasto saattoi purjehtia merelle samanaikaisesti Viaporin ja Loviisan ruotsalaislaivastojen kanssa.⁹⁾

Ruotsinsalmen linnoittamista oli siis ensimmäisenä ehdottanut Nassau-Siegenin prinssi, ja hän oli saanut myöskin työn tehtäväkseen. Kesällä 1791 prinssi kuitenkin Katariinan luvalla lähti Reinille taistellakseen Ranskan vallankumouksellisia vastaan. Tämän matkan johdosta Katariina II määräyksessään 15. 7. 1791 uskoi Suvorovin toimivaltaan ”kaikki Ruotsinsalmelle määrätyt varustukset ja rakennukset ennen prinssin palaamista takaisin, sekä niihin liittyvät ohjeet, suunnitelmat ja muut hänen teille ilmoittamansa asiat”.¹⁰⁾

Näihin suunnitelmiin kuuluivat myöskin ranskalaisen insinööribrigadierin Prevôst de Lumienin linnoituspiirustukset. Väitetään kuitenkin viimeksimainitun laatineen piirustukset Nassau-Siegenin prinssin lähdettyä ja Suvorovin ehdotuksien mukaisesti.¹¹⁾

Suvorov sai Katariinan määräyksen Partakoskelle, mistä hän heti lähti uuteen työpaikkaansa. Kirjeessään 22. 7. hän kertoi varustelutöittensä Järvi Taipaleessa, Utissa, Liikkolassa, Kymenkartanossa ja Partakoskella olevan täydessä käynnissä. Partakoskelle odotettiin pataljoonaa jo kolmen päivän kuluessa. Sikääläiset varustelutyöt saataisiin päätökseen syyskuussa. ”Kaikkien valtakuntien hyödyksi Nassaun prinssi lähtee tänä päivänä matkalleen.”

Kaksi päivää myöhemmin Suvorov ilmoitti Katariinalle ottaneensa Nassau-Siegenin prinssiltä vastaan ”Ruotsinsalmen sataman siihen liittyvine suunnitelmineen ja siellä olevine joukkoineen”.

28. 7. hän kirjoitti jälleen Pietariin Kyminkartanosta ja kertoi sekä Ruotsinsalmen että muiden varustelutöiden edistyvän erin-

⁹⁾ Timtšenko-Ruban, s. 106—107.

¹⁰⁾ ” ” s. 109.

¹¹⁾ ” ” s. 109.

omaisesti: "Täällä kaikki asiat saavat erittäin onnellisen luonteen... Ruotsinsalmi, Baltian kaunistus, versoaa kauniisti Svensksundista." ¹²⁾)

Ruotsinsalmen varustusten ja kasarmien rakennustyöt jatkuivat 1791 syyskuun lopulle. 27.9. Suvorov ilmoitti Katariinalle vuoden rakennustöiden päättämisestä. Ruotsinsalmesta oli jo silloin tullut tyydyttävä ja hyvin varustettu saaristolaivaston tukikohta.

Syksy ja talvi kuluivat monenlaisissa huoltotehtävissä kalkin ja tiilien hankinnoista sotilaiden talvipuvuston tilauksiin saakka. Omien töittensä ohella Suvorov seurasi myös valppaasti rajan-takaista sotilaallista toimintaa. Pietariin 8.12. lähettämässään kirjelmässä hän teki varsin seikkaperäisesti selkoa Loviisan ja Svart-holman varustuksista, niiden sekä Porvoon, Helsingin ja Viaporin varuskunnista ja varastoista. Lopuksi hän ilmoitti ruotsalaisten suorittavan varustelutöitä Varkaudessa, Hangossa, Porkkalassa ja Pellingissä. ¹⁴⁾)

Maaliskuun puolivälissä Suvorov pyysi sotakollegion presidentille sotamarsalkka H. I. Saltykoville lähettämässään kirjeessä Suomen divisioonan rykmenttejä lähetettäväksi linnoitus- ja varustelutöitä jatkamaan. Saman kuun lopussa hän pyysi valtiosihteeri kenraaliluutnantti Turtšaninovilta lisää työläisiä Ruotsinsalmelle. ¹⁵⁾)

Kevään ja kesän kuluessa työt jatkuivat sellaisella vauhdilla, että Suvorov 6.9.1792 kirjoitti Turtšaninoville ja ilmoitti sen vuoden työt Ruotsinsalmen satamassa saatavan päätökseen vielä saman kuun aikana sekä pyysi lähettämään lipun uutta satamaa varten.

Samana päivänä lähettämässään reskriptissä Katariina II puolestaan ilmoitti jo antaneensa amiraliteettikollegiolle määräyksen lähettää Ruotsinsalmen satamaan keisarilipun ja standaarin. Ensimmäistä oli käytettävä arkisin ja toista tavan mukaan juhlapäivisin.

---

¹²⁾ Metšerjakov, III, s. 16—17.

¹³⁾ " III, s. 45.

¹⁴⁾ " III, s. 68—69.

¹⁵⁾ " III, s. 81—82.

Suvorov ilmoitti 19.9. Katariinalle Ruotsinsalmen rakennustyöt ”suoritetun loppuun liian kanssa vuotta 1793 varten”. Standaari oli jo nostettu tankoon ”Katariinan” pääpatterilla.

Turtšaninoville samana päivänä lähettämässään kirjelmässä Suvorov ilmoitti vuoden 1792 linnoitus- ja varustelutyöt Suomessa saatetun jo yleisestikin päätökseen.¹⁶⁾

Suvorovin toimintakausi Suomessa päättyi vuoden 1792 lopussa. Hänen jälkeensä Ruotsinsalmen linnoitustöitä johti kenraaliluutnantti von Schreiterfelt. Valmistuttuaan 1795 Ruotsinsalmen linnoitus käsitti kasarmeja 2050 miehelle, 18900 puudan ruutivarastot sekä muonamakasiineja noin 10000 tsetvertin (tsetvert — 209,908 l.) varastoimiseksi.¹⁷⁾

Ruotsinsalmen linnoituksen tärkein merkitys liittyi sen asemaan Venäjän saaristolaivaston tukikohtana. Tämän tukikohdan satama rakennettiin Kotkan saaren itärannikon keskivaiheilla olevaan Sapokanlahteen. Sataman suojaksi rakennettiin saaren länsirannalle joukko linnavarustuksia ja pattereita. Eteläisimpinä niistä olivat 20-tykkinen linnake ”Katariina” sekä siihen liittyneet kaksi 24 tykin erillistä patteria. Niistä pohjoiseen oli kaksi 13 tykin patteria sekä ”Kotkan” redutti. Tien Hovisaarelta Kotkaan sulki siltavarustus kavaljeereineen. Saaren itärannalla satamasta pohjoiseen oli 4 tykin patteri.

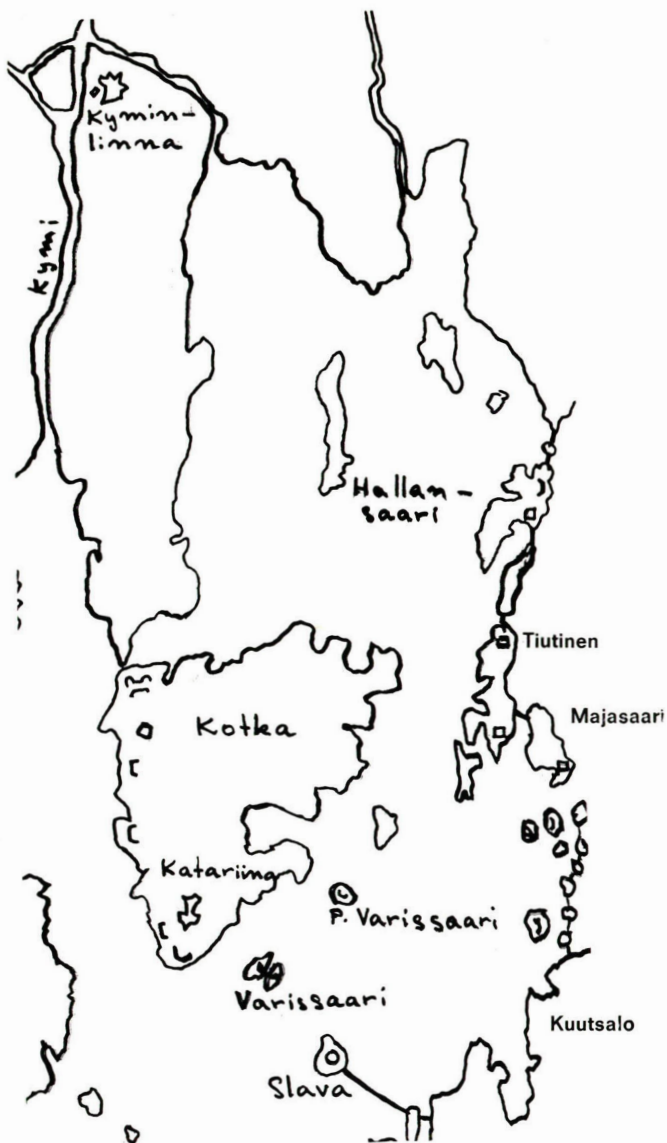
Kotkan saaren ulkopuolella Ruotsinsalmen linnoitukseen tuli kuulumaan joukko muita saarivarustuksia.

Kotkan sataman edustalle Pieneen Varissaareen rakennettiin 3 tykin patteri. Läntistä laivaväylää sulkemaan rakennettiin Varissaareen ”Fort Elisabet” 32 tykkeineen. Kukourin eli Santakarin saarelle tuli ”Fort Slava”. Slava yhdistettiin padolla Kuut-saloon. Myöskin itäiset väylät Majasaaren eteläpuolista pääväylää lukuun ottamatta suljettiin padoin. Patoihin jätettiin monin paikoin portit, jotka oli tarkoituksena sodan tullen ja tarpeen vaatiessa sulkea upotetuin laivoin.

Itäisellä suunnalla oli Hallansaaressa redutti ja 6-tykkinen patteri, Tiutisessa kaksi ja Majasaareen yksi redutti kavaljee-

¹⁶⁾ Metšerjakov, III, s. 107, 112, 114. — Petruševski, I, s. 410.

¹⁷⁾ Tim.šenko-Ruban, s. 117.

Kuva 4 Ruotsinsalmi—Kyminlinna.

reineen. Vapaata laivaväylää suojelemaan rakennettiin Majasaaren eteläsaaren eteläpuoleisiin pikku saariin kaksi patteria, jotka yhdessä Majasaaren redutin kanssa tulivat käsittämään 26 tykkiä. Kuutsalon luoteispuolella olevalle saarelle rakennettiin padon varmistukseksi 6-tykkinen patteri.

Ruotsinsalmen varustukset olivat rakenteeltaan erilaisia. Fort Slava oli kokonaan kivinen ja kaksikerroksinen. Alakerroksessa oli joukko kasematteja, miehistöä varten tarkoitettuja holvattuja tiloja. Yläkerroksen tykkisillassa oli 4,5 jalan korkuinen rintavarustus. Sen alakerran holvien päällä kulkeva vallikäytävä oli maapeitteinen.

Kotkan saaren "Katariina" sekä nähtävästi kaikki muutkin linnoituksen suljetut varustukset rakennettiin maasta ja peitettiin kiveyksin.

Ruotsinsalmen ja Kymminlinnan rakennustöihin tarvittu kalkkikivi tuotettiin laivoin Tytär- ja Lavansaaresta.¹⁸⁾

Kymminlinnan maalinnoitusta oli alettu rakentaa keväällä 1791 samanaikaisesti Ruotsinsalmen merilinnoituksen kanssa. Se rakennettiin silloisen Kyminkartanon alueelle Kymijoen Langinhaaran yli johtaneen sillan itäpäähän.

Alkuperäinen, venäläisten lähteiden Suvorovin suunnitelmien mukaiseksi mainitsema Kymminlinna oli osittain bastionijärjestelmää noudattava, osaksi epäsäännöllisin vallein varustettu umpilinnoitus. Sillan kohdalle rakennetun sarvilinnan eteen rakennettiin lisäksi raveliini "Ahvenkoski". Linnoitukseen kuuluivat edelleen puolibastionit "Ruotsinsalmi" ja "Schumilowi" sekä itäisivulla bastioni "Hamina". Kymminlinnasta johtivat tiet Ruotsinsalmelle ja Korkeakoskelle.¹⁹⁾

Suvorov oli yleensä innokas kirkkojenkin rakennuttaja. Ruotsinsalmen kirkko vihittiin 13.7.1792. Kymminlinna rakennuttua kirkkoa varten Suvorov kutsui Pietarista laulunjohtajan opettamaan Kymminlinnan kirkkokuoroa. Sinne hän osti myös omilla

---

¹⁸⁾ Metšerjakov, III, s. 37, 69.

¹⁹⁾ O. Airola, Kymminlinna, Sotamuseo, V, 79—82. — Timtšenko-Ruban, s. 117.

varoillaan muutaman sadan ruplan edestä kirkollisia tarvikkeita.²⁰⁾

Suvorov oli työnsä tuloksiin tyytyväinen. Kun hän syyskuun lopulla 1792 kirjoitti Turtšaninoville esittäen toivomuksen päästä jo pois Suomesta, hän samalla ylisti Ruotsinsalmea: "Massiivisempia, lujempia ja kauniimpia rakennuksia on vaikea löytää. Samoin on kaikissa rajalinnoituksissa."²¹⁾

Olavinlinnassa ei enää syksyllä 1791 ollut mitään "vague, incertitude". Myöhemmin hän arvosteli: "Tunnettu linnoitus! Jumala paratkoon, hyvä: haudat syvät, vallit korkeat, sammakot eivät niiden yli hyppää, yhden platoonan rynnäköllä sitä ei oteta."

Ylpeänä Suvorov saattoi ilmoittaa rajan takaa kuulemiensa uutisten perusteella, että Tukholmassakin tunnettiin huolestumista Vanhan Suomen varustelutöiden johdosta.²²⁾

4. ETUVARUSTUKSET

Jo ennen Suvorovin kautta — mahdollisesti Bibikovin 1769 tai Tšernysevin 1772 tekemien tarkastusmatkojen jälkeen — oli eteläiselle Kymijoelle rakennettu pieniä, varsinaisia rajavarustuksia ylimenokohtien turvaamiseksi. Sellaisia oli Pyhtään Germundössä eli Kirmusaassa sekä Korkeakosken, Hirvikosken, Viialan ja Ruotsulan eli Raukolan kylissä. Lisäksi oli kunnostettu jo ruotsalaisten aikoinaan rakennuttama siltavarustus Sippolan Mämmälässä.²³⁾

Suvorov ei näytäkään enää Kymijoella ryhtyneen uusiin varustustöihin, tuskinpa edes edellä mainittujen rajavarustusten kunnostamiseenkaan. Sitä vastoin hän ryhtyi rakennuttamaan etuvarustuksia rajan yli johtavien tieyhteyksien turvaamiseksi niin Kymijoen linjalla kuin Savossakin.

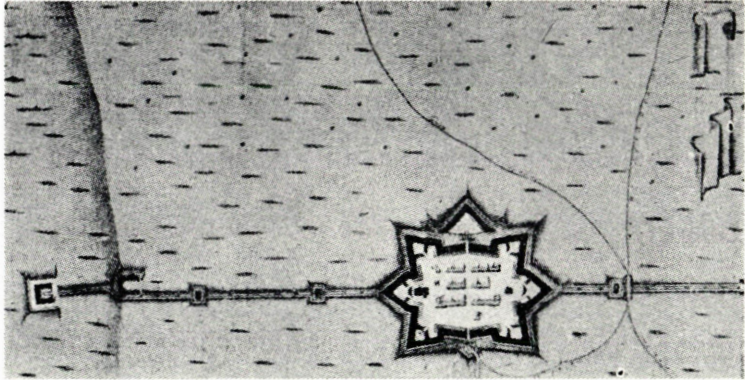
Liikkalan kylässä Sippolassa yhtyivät Mämmälästä ja Viialasta tulevat tiet johtaakseen sitten Haminaan. Turvatak-

²⁰⁾ Petruševski, I, s. 443. — Metšerjakov, III, s. 98.

²¹⁾ Metšerjakov, III, s. 115.

²²⁾ Metšerjakov, III, s. 49. — Petruševski, I, s. 410—411.

²³⁾ Laskovskij, Materiaali, III, s. 21—25.

Kuva 5 Utti v. 1792

seen tämän linnoituskaupungin hyökkäyksiltä, joiden kohteeksi se edellisen sodan aikana oli joutunut, Suvorov päätti jo touko-kuussa 1791 laatimassaan Suomen puolustus suunnitelmassa rakennuttaa Liikkalaan sulkuvälikon.

Hänen toimestaan syntyi nyt Liikkalaan kivistä rakennettu neliömäinen umpiväliko, jonka sivusta oli puolet tavanomaista bastionirintamaa. Välikon pohjoisrintamaan liittyi raveliini.

Liikkalan välikon rakennukseen kuului tämän jälkeen aluksi 8, myöhemmin 14 tykkiä. Välikon käsitti kaksi komppaniaa.²⁴⁾

Ruotsulasta johti Hämeenlinnan-tie Mäki-Kouvolan ja Utin kautta kohti Taavettia. Utissa 28.6.1789 käyty taistelu oli päätynyt venäläisten peräytymiseen, jolla olisi saattanut olla hyvin tuhoisat seuraukset, jos ruotsalaiset olisivat pystyneet operatiivisia suunnitelmiaan kunnolla toteuttamaan tai edes jatkamaan. Ehkäpä tuon taistelun kokemusten perusteella Suvorov päätti rakennuttaa Uttiin lujan välikon.

Utti oli Suvorovin rakennuttamista kaikista välikoista suurin ja huomattavin. Sen rakennustöihin osallistui elokuusta 1791 alkaen kaikkiaan 1123 miestä. Rakennustyöt oli saatettu päätökseen syyskuun puoliväliin 1792 mennessä.

²⁴⁾ Metšerjakov, III, s. 11—12, 19, 59, 133. — Timtšenko-Ruban, s. 115.

Pohjoisessa ja etelässä Utin etuvarustuksen muodostivat bastionirintamat kurttiineineen ja pohjoispuolella olevine raveliineineen. Lännessä ja idässä vallit muodostivat tenaljirintaman. Vallihaudat varustettiin kivisin eskarpein ja palisaadein, paaluvarustuksin.

Varustuksesta länteen oli redutteja ja pattereita. Itäpuolella oli patteri ja redutti. Viimeksi mainitussa lienee ollut kaivo varusväkeä varten. Sekä idässä että lännessä redutteja päävarustukseen yhdistänyt suojahauta oli varustettu traversein, poikki-vallein.

Utin etuvarustukseen rakennettiin kasarmeita, upseeritaloja, päävartio sekä ulkoahuoneet.

Utin aseistukseen kuului aluksi 14 tykkiä ja 2 haupitsia, myöhemmin aseistukseen lisättiin 10 tykkiä. Varusväkenä oli 1 pataljoona eli 4 komppaniaa.²⁵⁾

Pohjoisin Kymijoen yli kulkevista tieyhteyksistä johti Jaalasta lähtien Tuohikotin ja Savitaipaleen kautta Lappeenrantaan. Tuohikottiin oli Bibikovin 1769 matkan jälkeen rakennettu etuvarustus, mutta vv. 1788—90 sodassa se ei ilmeisestikään ollut osoittautunut riittäväksi turvaamaan Savitaipaletta ja Lappeenrantaa lännestä tulevilta hyökkäyksiltä.

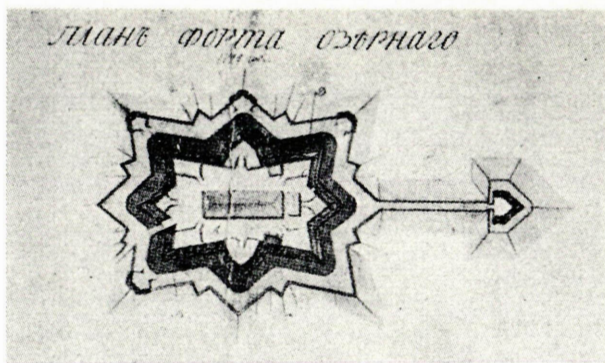
Suvorov päätti nyt joka tapauksessa rakennuttaa 10 virstaa itään Tuohikotista, lukuisien järvien ja soiden rikkomaan Järvi-
taipaleen kumpumaastoon, kahden järven välille ”Ylisen Lappaanrannan tien” etuvarustuksen.

Järvi-
taipaleen eli venäläisittäin Ozernoen etuvarustuksen rakennustyöt alkoivat heinäkuun loppupuoliskolla 1791. Niihin osallistui kaikkiaan 698 miestä. Niin kuin Liikolassa ja Utissa työt oli saatettu sielläkin loppuun syyskuun puoliväliin 1792 mennessä.

Suvorovin suunnitelmien mukaisesti Järvi-
taipaleen varustuksesta tuli tähtiskanssi kahdeksine ulkonevine kulmauksineen. Varustuksen sisäpuolella oleva suojatie vahvistettiin puolustusta

---

²⁵⁾ Metšerjakov, III, s. 7, 11, 16, 19, 32, 113, 133. — Timtšenko-Ruban, s. 118.

Kuva 6 Järvi Taipale v. 1792

varten palisaadein. Utin tavoin varustukseen liittyi ulkopuolinen patteri sinne johtavine suojateineen.

Järvi Taipaleen aseistuksena oli aluksi 6, myöhemmin 10 tykkiä. Varusväkenä oli kaksi komppaniaa.²⁶⁾

Savitaipale ja erityisestikin sinne Ristiinasta johtava tie olivat sodan 1788—90 aikana olleet useiden taisteluiden näyttämönä.

Partakoskelle olivat venäläiset jo tuolloin rakennuttaneet Ristiinan tien turvaksi vahvan redutin; Suvorov näyttää tyytyneen vain sen kunnostamiseen.

Tärkeystään huolimatta Partakosken redutti oli vielä syksyllä 1791 "naurettavassa" kunnossa, "kivi kiven päällä, palisaadi tuskin kaikin paikoin käyttökelpoinen". Koska ei ole aikaa, redutti joutuu "alastomana" odottamaan seuraavaa vuotta. Syksyn kuluessa tullaan kuitenkin kaivamaan kiviä käytettäväiksi.

Partakosken rakennustöissä oli elokuusta 1791 lähtien kaikkiaan 1401 miestä. Sen aseistukseksi lähetettiin Lappeenrannasta jo kesällä 14 tykkiä ja 2 haupitsia.²⁷⁾

Kärnäkoskelle oli Suvorovin suunnitelmien mukaisesti rakennettava Saimaan laivaston tukikohta. Tämä "sopi rauhan

²⁶⁾ Metšerjakov, III, s. 7, 11, 15, 19, 20, 59, 114, 133. — Timtšenko-Ruban, s. 118.

²⁷⁾ Metšerjakov, III, s. 6, 7, 11, 12, 16 18 47.

Kuva 7 Kärnä v. 1792

aikana Lappeenrantaan, mutta sodassa paremmin Kärnäkoskelle. Kärnäjoessa oli hyvä satama-allas tarpeen vaatiessa valmiina, siitä puolen virstan kanava Kuolimojärveen johtaa tämän Saimaaseen; kulut siitä 8000 ruplaa”. Satama-allasta ja kanavaa varten tarvitaan pienehköä varustusta. Rakennustöiden päättämiseksi syksyyn mennessä tarvittiin kuukausittain 1500 miestä.

Heinäkuun lopulla Suvorov ilmoitti Turtšaninoville töiden valmistuvan kesän kuluessa. Syyskuussa hän ilmoitti Saltykoville, että työt on saatettu päätökseen Kärnässä niin kuin Utissa, Liikolassa, Järvitaipaleessa ja Kymminlinnassakin.

Kärnän etuvarustus Suvorovin piirustuksen mukaisena muodostui maastosta johtuen sangen epäsäännölliseksi. Se oli osaksi bastionirakenteinen, osaksi tenaljirintamaa. Vallirakenteet olivat kokonaan kivistä rintavarustuksen seinää ja holvattuja ruutivara-
rastoja myöten. Kärnän etuvarustukseen liittyi sen osana, mutta siitä hiukan erillisenä Vuori-varustus, Nagornoe.

Kärnän aseistuksena oli aluksi 14 tykkiä ja 2 haupitsia, myöhemmin lisättiin siihen 10 tykkiä. Varusväki käsitti 4 komppaniaa.²⁸⁾

LÄHDEKIRJALLISUUTTA

- Airola, O. Kymnlinna, Sotamuseo V, Pori, 1954.
Hjelt, Aug. J. General J. Keiths dagbok, Helsingfors, 1886.
Laskovskij, F. Materiaali dlja istorii inženernavo iskusstva v Rossii, Peterburg, 1865.
Metšerjakov, P. A. V. Suvorov, Dokumenti, I—IV, Moskova, 1943—1953.
Nordenstreng, Sigurd, Fredrikshamn, Vasa, 1909.
Pelkonen, Antero, Entis-ajan muistoja Rantasalmen kihlakunnasta (Luetteloja Suomen muinaisjäänöksistä, Suomen Muinaismuistoyhd. XXIII, Helsinki 1902).
Petruševski, Generalissimus, knjas Suvorov, I. S. Peterburg, 1884.
Timtšenko-Ruban, Suvorov i inženernoe djelo, S. Peterburg, 1913.
Vajennaja entsiklopedija, I—XVI, Moskova, 1911—1914.

SUVOROV AND THE FINNISH BORDER FORTIFICATIONS

By the Peace of Turku in 1743 Finland's border was altered to Kyminjoki and Saimaa. No important measures for building border-fortifications were taken on the Russian side before Gustavus III's war 1788—1790. After that war General Suvorov, a general experienced in many wars, was ordered to direct the construction work of the fortifications. He renovated the old fortification towns Käkisalmi, Viipuri, Hamina and Savonlinna. In addition he had new fortifications built in order to shut the roads leading from Sweden over the border. By autumn 1792 the construction of the fortifications in Old Finland had advanced so far that Suvorov was ordered to Southern Russia to direct the fortification work there.

---

²⁸⁾ Metšerjakov, III, s. 20, 23, 59, 100, 114, 133. — Timtšenko-Ruban, s. 118.